

Good practices voor beleggingsondernemingen die zich richten op particuliere beleggers

Het merendeel van de beleggingsondernemingen die zich richten op particuliere beleggers is in de veronderstelling dat zij volledig voldoet aan de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). Op papier is dat in veel gevallen ook zo. Maar de praktijk kan op onderdelen beter, zo blijkt uit een themaonderzoek van de AFM in 2015 naar de naleving van de Wwft bij beleggingsondernemingen die zich richten op particuliere beleggers. Ook wordt door beleggingsondernemingen (nagenoeg) niet gemeld bij de [Financial Intelligence Unit Nederland \(FIU\)](#). Daarom formuleert de AFM *good practices*. De recente mediaberichtgeving in het kader van de 'Panama Papers', en de maatschappelijke aandacht daarvoor, onderstrepen overigens het belang van naleving van de verplichtingen die voortvloeien uit de Wwft.

Themaonderzoek Wwft

Beleggingsondernemingen hebben een wettelijke plicht om risico's op witwassen en terrorismefinanciering te identificeren en te beperken. Hoewel de risico's binnen de bankensector en het verzekeringswezen het bekendst zijn, zijn er ook risico's in andere sectoren. Het onderzoek van de AFM is uitgevoerd om te beoordelen of beleggingsondernemingen adequate maatregelen nemen om het witwassen van geld en terrorismefinanciering te voorkomen.

De AFM heeft in 2014 een self assessment uitgezet onder beleggingsondernemingen. Op basis van de uitkomsten daarvan en de daarop volgende correspondentie met beleggingsondernemingen, blijkt dat meer dan de helft van de beleggingsondernemingen aangeeft volledig te voldoen aan de Wwft. Vervolgens heeft de AFM 10 beleggingsondernemingen die zich richten op particuliere beleggers bezocht. Bij de selectie van deze ondernemingen is door de AFM gekeken naar de uitkomsten van het self assessment van beleggingsondernemingen die zich richten op particuliere beleggers en naar de grootte van de onderneming en de omvang van de cliëntenportefeuille.

Procedures moeten beter

Uit de 10 bezoeken van de AFM blijkt dat deze ondernemingen van mening zijn dat zij voldoen aan de wettelijke verplichtingen uit de Wwft. Maar bij meer dan de helft van deze beleggingsondernemingen moeten de procedures en maatregelen op onderdelen beter. Een deel van de beleggingsondernemingen die zich richten op particuliere beleggers gaat er ten onrechte van uit dat zij via de depotbanken al aan de Wwft vereisten voldoen. Ze zijn in de veronderstelling dat hun eigen verantwoordelijkheid vooral bestaat uit het invullen van vragenlijsten die zij van depotbanken ontvangen. Beleggingsondernemingen dienen echter zelf meer na te denken over de risico's voor hun onderneming en de risico's die cliënten met zich mee kunnen brengen. De procedures en maatregelen moeten namelijk toegespitst zijn op deze risico's. Tevens verschilt het beleid op papier van de praktijk. Zo bleek bij geen van de 10 onderzochte beleggingsondernemingen de dossiervorming volledig op orde te zijn.

Good practices en wettelijke verplichtingen

De AFM geeft met de [leidraad Wwft \(BES\) en Sanctiewet 1977 van maart 2015](#) handvatten aan instellingen. De gezamenlijke Europese toezichthouders (EBA, EIOPA en ESMA) hebben tevens in oktober 2015 richtsnoeren voor onder meer [risico indicatoren geconsulteerd](#). Op de website van de [Financial Action Task Force](#) staan ook richtsnoeren. Deze handvatten en richtsnoeren hebben niet de status van wet- en regelgeving, maar dienen ter ondersteuning en toelichting.

Om beleggingsondernemingen verder te ondersteunen in het treffen van adequate procedures en maatregelen, heeft de AFM de volgende *good practices*, onderschreven door branchevereniging VV&A, opgesteld.

- Het bepalen van risico-indicatoren met betrekking tot de acceptatie en periodieke review/monitoring van (potentiële) cliënten en integriteitsrisico's voor de eigen beleggingsonderneming waarop passende en adequate procedures en maatregelen worden getroffen. Voorbeelden van risico-indicatoren die een hoog risico met zich mee kunnen brengen zijn (niet limitatieve opsomming):
  - a. Geen *face-to-face* dienstverlening, zoals *execution only* dienstverlening. Dit kan aantrekkelijk zijn voor witwassers omdat zij zich zo eenvoudiger achter valse identiteiten kunnen verschuilen of stromannen kunnen gebruiken.
  - b. Complexe (buitenlandse) bedrijfsstructuren, zoals bijvoorbeeld het gebruik maken van buitenlandse trusts en vennootschappen zonder activiteiten om economische eigenaren te distantiëren van hun fondsen of vermogen. Deze risico-indicator is zeer relevant tegen de achtergrond van de recente mediaberichtgeving in het kader van de 'Panama Papers', en de maatschappelijke aandacht daarvoor.
  - c. Bepaalde beroepen, zoals bijvoorbeeld een bordeelhouder of een coffeeshophouder waarbij vaker dan gebruikelijk sprake lijkt te zijn van zwart geld of die meer dan gemiddeld met criminele activiteiten in verband worden gebracht.
  - d. Cliënten uit, of cliënten met banden met landen die worden beschouwd als een hoog risico vanuit een perspectief van witwassen en terrorismefinanciering.
  - e. Personen die om een speciale behandeling (bijvoorbeeld geen of beperkte inzage in hun financiële positie) verzoeken vanuit hun positie als 'speciaal' (rijk/machtig/publiek bekend) persoon. Het risico bestaat eveneens dat een onderneming zelf (zonder een speciaal verzoek daartoe) minder kritisch is wanneer er een algemeen bekende en vertrouwde persoon cliënt wil worden.
  - f. Hoge storting/onttrekking en/of onverwachte transacties. Beleggingsondernemingen dienen het transactiepatroon van cliënten in de gaten houden. Hierbij wordt opgemerkt dat het begrip 'transactie' in de zin van de Wwft ruim moet worden opgevat.
  - g. Betalingen, zonder duidelijke zakelijke redenen, aan derden/andere personen dan de cliënt.

- Het maken van duidelijke afspraken/werkverdeling met samenwerkende depotbank(en) als het gaat om het uitvoeren van cliëntenonderzoek en de periodieke review van bestaande cliënten.
- Het raadplegen van openbare bronnen, zoals bijvoorbeeld internetzoekmachines, het Kadaster of het register van de Kamer van Koophandel, in het initiële cliëntonderzoek, en het vastleggen van het uitgevoerde onderzoek en de uitkomsten daarvan.
- Het periodiek herzien van de procedures en maatregelen ter voorkoming van een mismatch tussen het papieren beleid en de praktijk en zo 'afvinkgedrag' voorkomen.
- Het periodieke controleren van de sanctielijsten. Zie ook de AFM-[website onder Sanctiewet 1977](#) voor meer informatie.

Daarnaast benadrukt de AFM de volgende Wwft-verplichtingen waarvan naleving in meer dan de helft van de 10 onderzochte beleggingsondernemingen als verbeterpunt naar voren is gekomen:

- Periodieke controle van de procedures van de instelling die de identificatie van cliënten verricht, indien gebruik wordt gemaakt van afgeleide identificatie.
- Controle op regelmatige basis op veranderingen in de eigendomsstructuur van rechtspersonen (periodieke UBO verificatie).
- Dossievorming: vastlegging van de identificatie van de cliënt en de verificatie van de identiteit van de cliënt, alsook de risicoclassificatie, de wijze waarop deze is vastgesteld en de periodieke review/monitoring.

Verwachtingen AFM

De AFM roept beleggingsondernemingen die zich richten op particuliere beleggers op om aan de slag te gaan met de *good practices*. Daarnaast verwacht de AFM dat beleggingsondernemingen doorlopend nagaan of de getroffen procedures en maatregelen ook worden gevolgd in de praktijk. De AFM benadrukt dat beleggingsondernemingen wettelijk verplicht zijn om ongebruikelijke transacties te melden bij [de FIU](#). Tot op heden wordt door beleggingsondernemingen (nagenoeg) niet gemeld bij de FIU.

Voor meer informatie over de Wwft, Wwft BES en de Sanctiewet 1977 verwijzen wij naar de AFM [leidraad Wwft \(BES\) en Sanctiewet 1977](#) van maart 2015. In de zomer van 2015 is de vierde Europese Antiwitwasrichtlijn van kracht geworden. Deze richtlijn dient medio 2017 geïmplementeerd te zijn. De Wwft zal hiervoor op onderdelen worden gewijzigd. De AFM zal hierop ook haar leidraad herzien. De leidraad geeft een toelichting op de Wwft en heeft niet de status van wet- en regelgeving. De beschreven visie is niet noodzakelijkwijs de enige manier om invulling te geven aan de vereisten uit de Wwft. Voor vragen kunt u terecht bij het [ondernemersloket](#) van de AFM op telefoonnummer 0800-6800 680 (gratis).